

8 Μαρτίου, 1995

[ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ
ΑΛΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ Σ' ΑΥΤΟΥΣ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙ-
ΚΗΣ ΘΥΓΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥΣ ΑΝΔΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ,

Αιτητές,

ΚΑΙ

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΝΗΛΙΚΗ ΑΝΔΡΗ ΙΩΑΝΝΟΥ,

Ανήλικη,

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΥΠΗΡΕ-
ΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΜΕΡ. 19.12.90 ΣΧΕΤΙΚΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ/ Ή ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙ-
ΜΝΑΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΗΣ
ΑΝΔΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΥΓΑΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΑΙΤΗΤΩΝ,

ΚΑΙ

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΠΗ-
ΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Αίτηση Αρ. 19/95).

*Προνομακά εντάλματα — Habeas Corpus — Αίτημα γονέων να τους πα-
ραδοθεί η ανήλικη θυγατέρα τους που τέθηκε υπό την επιμέλεια του
Διευθυντή Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας κατ' επίκλη-
ση των Άρθρων 3 και 4, Μέρος II του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352.*

5

*Νόμος — Σιωπηρή κατάργηση προηγούμενου από μεταγενέστερο —
Διατάξεις μεταγενέστερου αντίθετες με εκείνες προγενέστερου.*

10

*Ανήλικος — Θέση ανηλίκου υπό την επιμέλεια του Διευθυντή Τμήμα-
τος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας δυνάμει του Άρθρου 3 και 4
Μέρος II του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352 — Διαδικασία και προ-
υποθέσεις ασυμβίβαστες με τις σχετικές πρόνοιες του περί Σχέσεων*

Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (Ν.216/90).

Habeas Corpus — Έκδοση προνομιακού εντάλματος παράδοσης ανήλικης στους γονείς της — Ανάληψη επιμέλειας ανήλικου και γονικής μέριμνας από τον Διευθυντή Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας δυνάμει καταργηθέντων νομοθετικών διατάξεων. 5

Ο Διευθυντής του Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας, κατ' επίκληση των Άρθρων 3 και 4 Μέρος ΙΙ του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352, έθεσε υπό την επιμέλεια του την ανήλικη Άντρη μετά τη διαπίστωση ότι η μητέρα της την κακοποιούσε κατ' επανάληψη. Στη συνέχεια ανέλαβε τη γονική μέριμνα της ανήλικης και ανάθεσε την επιμέλεια της σε οικογένεια. 10

Οι γονείς της, ισχυρίζονται ότι η αφαίρεση από αυτούς της γονικής μέριμνας και η ανάληψή της από το Διευθυντή του Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας, είναι παράνομη και ζητούν από το Ανώτατο Δικαστήριο την έκδοση εντάλματος Habeas Corpus για να τους παραδοθεί η κόρη τους. 15

Οι δικηγόροι των αιτητών εισηγούνται ότι τα Άρθρα 3 και 4 Μέρος ΙΙ του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352 έχουν σιωπηρά καταργηθεί από τον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο του 1990 (Ν.216/90) και συνεπώς η ενέργεια του Διευθυντή του Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας ήταν παράνομη. 20 25

Αποφασίστηκε, ότι:

(1) Μεταγενέστερος νόμος καταργεί σιωπηρά προηγούμενο, αν προκύπτει καθαρά πως οι διατάξεις του είναι ασυμβίβαστες ή αντίθετες με αυτές του προηγούμενου, έτσι που να είναι αδύνατο να εφαρμόζονται στους ίδιους τομείς που καλύπτουν. 30

(2) Οι διατάξεις του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (Ν.216/90) Άρθρο 18 και επόμενα περιλαμβάνουν σαφείς ρυθμίσεις αναφορικά με τις συνέπειες κακής άσκησης της γονικής μέριμνας, την αφαίρεση και ανάθεση της σε Επίτροπο και τη διαδικασία που ακολουθείται, οι οποίες είναι ολωσδιόλου διαφορετικές από τις πρόνοιες του άρθρου 3 και 4 του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352. 35

(3) Ο Διευθυντής του Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας, αφαιρώντας την ανήλικη από τους γονείς της και αναλαμβάνοντας τη γονική μέριμνα κατ' επίκληση των άρθρων 3 και 4 του περί Παίδων Νόμου Κεφ. 352, ενήργησε βάσει νομοθετικών δια- 40

τάξεων που ανακλήθηκαν σιωπηρά από τον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο του 1990 (Ν.216/90).

5

Η αίτηση έγινε δεκτή, διατάχθηκε η απόδοση της ανήλικης στους γονείς της.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

10

Γενικός Εισαγγελέας ν. Πουρής και Άλλοι (1979) 2 Α.Α.Δ. 15,

Λουκά και Άλλος ν. Δημοκρατίας (1984) 2 Α.Α.Δ. 386,

15

Χαραλάμπους Τίτος ν. Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (1994) 1 Α.Α.Δ. 398.

Αίτηση.

20

Αίτηση με την οποία οι αιτητές που είναι οι φυσικοί γονείς της επτάχρονης Άντρος Ιωάννου ζητούν από το Ανώτατο Δικαστήριο την έκδοση εντάλματος Habeas Corpus, για να τους παραδοθεί η κόρη τους, που στις 19.12.90 τέθηκε υπό την επιμέλεια του Διευθυντή Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας, κατ' επίκληση των άρθρων 3 και 4, Μέρος 2 του Περί Παιδων Νόμου, Κεφ. 352.

25

Δ. Κακουλλής με Ν. Οικονομίδη, για τους Αιτητές.

30

Γλ. Χατζηπέτρου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας για τον Καθ' ου η αίτηση.

35

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Οι αιτητές είναι οι φυσικοί γονείς της Άντρος Ιωάννου, που είναι σήμερα στα επτά της χρόνια. Ζητούν από το Ανώτατο Δικαστήριο την έκδοση εντάλματος Habeas Corpus για να τους παραδοθεί η κόρη τους, που στις 19.12.90 τέθηκε υπό την επιμέλεια του Διευθυντή Τμήματος Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας, κατ' επίκληση των άρθρων 3 και 4, Μέρος II του περί Παιδιών Νόμου Κεφ.352.

40

Οι αιτητές διατείνονται πως η αφαίρεση από αυτούς, και η ανάληψη από τον Διευθυντή του δικαιώματος τους στη γονική μέριμνα της κόρης τους, είναι έκδηλα παράνομη. Συνεπώς το Δικαστήριο πρέπει να διατάξει την επιστροφή της ώστε να ασκούν γι' αυτή τη γονική μέριμνα που δικαιούνται, τόσο οι ίδιοι όσο και η θυγατέρα τους, σύμφωνα με το νόμο.

Τα γεγονότα της υπόθεσης είναι τραγικά. Έχουν μάλιστα απασχολήσει και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Δε θα τα επαναφέρω εδώ σε έκταση για να μη δώσει και η απόφαση του Δικαστηρίου, που αφορά σε σοβαρά ατομικά προβλήματα, τροφή για παραπέρα αχρειαστα δημόσια σχόλια. Ανεξάρτητα όμως από τη συγκίνηση που προκαλούν τα λυπηρά γεγονότα της υπόθεσης, οι νόμιμες διαδικασίες που αφορούν στην παρέμβαση των αρχών της πολιτείας, πρέπει να εφαρμοστούν.

Συνοπτικά αναφέρω πως, στις 19.12.90 ο Διευθυντής Τμήματος Κοινωνικής Ευημερίας έθεσε υπό την φροντίδα του την ανήλικη Άντρη μετά από διαπίστωση του πως εκακοποιείτο κατ' επανάληψη από την μητέρα της, αιτήτρια. Στη συνέχεια ο Διευθυντής ανέλαβε τη γονική μέριμνα της Άντρης, και ανέθεσε την επιμέλεια της σε οικογένεια. Στις 14.1.93 οι αιτητές, γονείς της, ενεργώντας αυτοβούλως πήραν την Άντρη ξανά στο σπίτι τους. Επειδή όμως συνεχίστηκε, σύμφωνα με τον Διευθυντή η κακοποίηση της από τη μητέρα της, παρελήφθη πάλιν και παραδόθηκε στην ίδια οικογένεια.

Όπως έχω ήδη επισημάνει, ο Διευθυντής προέβη στις παραπάνω ενέργειες κατ' επίκληση των άρθρων 3 και 4 του περί Παιδιών Νόμου.

Οι δικηγόροι των αιτητών εισηγούνται πως οι πιο πάνω διατάξεις δεν ισχύουν, γιατί έχουν σιωπηρά καταργηθεί από τον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο του 1990 Ν.216/90, που δημοσιεύθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή στις 30.11.90. Ο Νόμος αυτός ίσχυε όταν ο Διευθυντής πήρε την ανήλικη από τους γονείς της, στις 19.12.90.

Είναι γνωστός κανόνας του δικαίου πως μπορεί να θεωρηθεί ότι μεταγενέστερος νόμος καταργεί σιωπηρά προηγούμενο, αν προκύπτει καθαρά πως οι διατάξεις του είναι αντίθετες ή ασυμβίβαστες με αυτές του προηγούμενου, έτσι που να είναι αδύνατο να εφαρμοζονται στους ίδιους τομείς που καλύπτουν. (Βλ. *Γενικός Εισαγγελέας ν. Πουρής και Άλλων* (1979) 2 Α.Α.Δ. 15 και *Λουκά και Άλλος ν. Δημοκρατίας* (1984) 2 Α.Α.Δ. 386.

Οι διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του περί Παιδιών Νόμου Κεφ. 352, απασχόλησαν σε έκταση το Εφετείο στην πολιτική έφεση 8207 (*Επί τοις αφορώσι τον Τίτο Χαράλαμπος, από τη Λεμεσό και Επί τοις αφορώσι το Διευθυντή του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας*, από τη Λευκωσία), (1994) 1 Α.Α.Δ. 398. Δεν ίσχυε τότε, για να εφαρμοστεί στα γεγονότα εκείνης της υπόθεσης, ο Ν.216/90.

Στον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο του 1990, άρθρο 18 και επ., γίνονται σαφείς ρυθμίσεις αναφορικά με τις συνέπειες κακής άσκησης του λειτουργήματος της γονικής μέριμνας που αποσκοπεί στην ευημερία του ανηλίκου, την αφαίρεση της γονικής μέριμνας και ανάθεσή της σε Επίτροπο και τη διαδικασία που ακολουθείται. Οι διατάξεις αυτές είναι ολωσδιόλου διαφορετικές από τις πρόνοιες των άρθρων 3 και 4 του περί Παιδιών Νόμου. Ο τελευταίος αυτός Νόμος παρέχει δικαίωμα στο Διευθυντή, χωρίς να αποταθεί στο Δικαστήριο, εφόσον ακολούθησε τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 3, να αναλάβει τη γονική μέριμνα ανηλίκου. Το Δικαστήριο εμπλέκεται μόνο μετά τη διαδικασία που καθορίζει το άρθρο 4. Επίσης, ο Διευθυντής δικαιούται, ενεργώντας σύμφωνα με τη δική του κρίση, να επιλέξει θετούς γονείς στους οποίους αναθέτει την επιμέλεια του παιδιού.

Αντίθετα, ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος, στο άρθρο 5, διακηρύσσει πως η γονική μέριμνα των παιδιών είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων, που την ασκούν από κοινού. Το άρθρο 18 προνοεί πως, αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτουργήμα τους για την ευημερία του παιδιού, τότε, και μετά από αίτηση του αθώου από τους γονείς, ή του Διευθυντή Τμήματος Υπηρεσιών και Κοινωνικής Ευημερίας, το Δικαστήριο διατάσσει να ληφθεί οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο. Το Δικαστήριο μπορεί επίσης να αφαιρεί από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας και να την αναθέτει στον άλλο, ή να δώσει την επιμέλεια του παιδιού, μερικώς ή εξολοκλήρου, σε Επίτροπο, τον οποίον όμως εγκρίνει το Δικαστήριο, αφού εφαρμόσει τα κριτήρια που τίθενται στην παρ. 4 του άρθρου 18. Η αφαίρεση μάλιστα της επιμέλειας του τέκνου από τους γονείς του, και η ανάθεσή της σε Επίτροπο, γίνονται από το Δικαστήριο μόνον όταν άλλα μέτρα δεν έφεραν αποτέλεσμα, και εφόσον κριθεί πως αυτά δεν επαρκούν για να αποτρέψουν κίνδυνο στη σωματική, πνευματική ή ψυχική υγεία του τέκνου, (παρ. 3 του άρθρου 18).

Αυτές είναι οι βασικές, όχι όμως όλες, οι ρυθμίσεις που γίνονται στο Νόμο 216/90. Οι πρόνοιες δε αυτές προδήλως συνάδουν με τις νέες αντιλήψεις που επικρατούν στο δικό μας γεωγραφικό και πολιτιστικό χώρο αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και την παρέμβαση της πολιτείας σε αυτές, όπου και όταν χρειαστεί.

Ο δικηγόρος της Δημοκρατίας, πολύ ορθά, συμφώνησε πως οι πρόνοιες του Νόμου 216/90 δεν μπορεί να συνυπάρχουν με

αυτές στον περί Παιδιών Νόμο, Κεφ.352, και επομένως θεωρείται πως, στο μέτρο που είναι ασυμβίβαστες, ισχύει ο Νόμος 216/90. Προχώρησε μάλιστα να βεβαιώσει το Δικαστήριο πως θα φροντίσει να ακολουθηθούν οι νόμιμες διαδικασίες στην περίπτωση που εξετάζουμε.

5

Υπό το φως των ανωτέρω, η αίτηση των γονέων για την έκδοση εντάλματος Habeas Corpus κρίνεται βάσιμη. Διατάσσεται να αποδοθεί στους αιτητές η ανήλικη θυγατέρα τους πάραυτα.

10

Η αίτηση επιτυγχάνει. Διαταγή ως ανωτέρω.